

ת"פ 30107/03/23 - מדינת ישראל נגד מוחמד גזאלין

בית משפט השלום בנצרת

ת"פ 30107-03-23 מדינת ישראל נ' גזאלין(עציר)

בפני	כבוד השופטת מיסא זועבי
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשם	מוחמד גזאלין (עציר)

החלטה

לפניי בקשת הנאשם להעביר את התיק הפלילי המתנהל בעניינו לטיפולו של בית המשפט הקהילתי.

רקע והשתלשלות העניינים הדיונית

1. נגד הנאשם הוגש ביום 14.03.2023 כתב אישום המייחס לו עבירות אלימות.
2. ביום 16.03.2023, הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון לפיו יוגש כתב אישום מתוקן, הנאשם יודה בעובדותיו, ויורשע על פי הודאתו. עוד סוכם, כי יוגש בעניינו של הנאשם, תסקיר התאמה לבית המשפט הקהילתי. ככל והנאשם ימצא כלא מתאים לבית המשפט הקהילתי, הצדדים יטענו לעונש באופן חופשי, לאחר קבלת תסקיר לעונש בעניינו של הנאשם נוכח גילו.
3. כאמור, על יסוד הודאת הנאשם, הרשעתי אותו בעבירות של פציעה כשהעברין מזוין, לפי סעיף 335 (א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**") והחזקת אגרופן או סכין שלא כדין, לפי סעיף 186 (א) לחוק העונשין.
4. עובדות כתב האישום המתוקן, מייחסות לנאשם כי ביום 3.03.23, ניגש אל המתלונן, בין השניים החל ויכוח, כאשר אחר בשם מוחמד גזאלין (להלן: "**האחר**"), עומד ביניהם ומנסה להרגיע הרוחות. הנאשם והמתלונן דחפו אחד את השני והאחר חוצץ ביניהם, הנאשם שלף סכין והחזיקה בידו הימנית והורחק על ידי האחר. המתלונן עבר לעמוד מאחורי רכבו, הנאשם עקף את האחר, חזר והתקרב אל המתלונן ודקר אותו בידו השמאלית. כתוצאה מכך, נגרמה למתלונן פציעה בדמות חתך חד במרפק שמאל אספקט מדיאלי, דימום ורידי, חבלה במרפק, נפיחות וסימני המטומה תת עורית באזור הדקירה ומספר בועות אויר בצמוד לאזור.

עמוד 1

5. בתסקיר התאמה לבית המשפט הקהילתי, שהוגש ביום 17.04.2023, עמד שירות המבחן על מאפייני אישיותו של הנאשם, מצבו המשפחתי, שאיפותיו, דפוסי שתיית אלכוהול ושימוש בחומרים ממכרים וכן על נכונות הנאשם ורצונו לקבל סיוע במסגרת בית המשפט הקהילתי. שירות המבחן, התרשם כי הנאשם זקוק לטיפול סביב השימוש בחומרים ממכרים. בנוסף, ניכר כי הוא זקוק להכוונה בתחום ההשכלה והתעסוקה. הוסבר לנאשם משמעות ההליכים בבית המשפט הקהילתי והנאשם ביטא מחויבות. נוכח האמור, מצא שירות המבחן שהנאשם יפיק תועלת מההליך המשפטי והלווי הצמוד ושהוא מתאים לבית המשפט הקהילתי.

טענות הצדדים

6. ב"כ המאשימה, התנגד להפניית הנאשם לבית המשפט הקהילתי. נטען, כי בהתאם לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (תיקון מספר 92 - הוראת שעה, התשפ"ב - 2022) (להלן: "**חוק סדר הדין הפלילי**" או "**הוראת השעה**"), המסדיר את הליך העברת התיקים לבית המשפט הקהילתי, הבסיס לבחינת העברת נאשם לבית משפט קהילתי הינו קבלת תסקיר התאמה, ורק לאחר מכן ידון בית המשפט באפשרות העברתו; אין בהסכמת המאשימה להזמנת תסקיר התאמה בכדי לחייב אותה לקבלת המלצתו, חיוב שעשוי ליצור אפקט מצנן; במעמד הצגת הסדר הטיעון על ידי הצדדים, המאשימה לא הביעה עמדתה בנוגע להפניית הנאשם לקבלת תסקיר ההתאמה ולא לעצם שילוב הנאשם בבית משפט קהילתי ולא עלה כי המאשימה תסכים לשילוב הנאשם באופן אוטומטי. עמדת המאשימה מובאת לאחר קבלת תסקיר, כאשר האמור בתסקיר נשקל על ידי המאשימה בטרם מסירת עמדתה.

7. לגופו של ענין, התנגדה המאשימה לשילוב הנאשם בבית המשפט הקהילתי. ב"כ המאשימה עמד בהרחבה על מהות ההליך הקהילתי, והחשיבות הרבה שהתביעה רואה בשילוב נאשמים מתאימים במסגרת הליך זה. נטען כי הצלחתו הרבה של ההליך, נעוצה בשותפות הקיימת בין הצדדים, והסכמה על עקרונות משותפים, כאשר בתי המשפט נוהגים, דרך כלל, לכבד הסכמות אלה, וברובם המוחלט של המקרים נותנים אימון בשיקול דעת התביעה, ואינם נוהגים להתערב בשיקול דעתה, כאשר היא מביעה התנגדות לשילוב נאשמים בבית המשפט הקהילתי, מתוך הבנה כי התביעה שקדה ושקלה את כלל הנסיבות הצריכות לעניין וכי שיתוף הפעולה בין הצדדים, ייחודי בהליך זה.

8. עוד נטען, כי החוק מציין במפורש זכותה וחובתה של התביעה לסרב לשלב נאשמים בבית המשפט הקהילתי משיקולים של שלום הציבור וחומרת העבירה. החוק קובע כי בית המשפט רשאי מטעמים מיוחדים שיירשמו, לשלב את הנאשם בבית משפט קהילתי בניגוד לעמדת התביעה. ואולם, הודגש שכלל לא ישולב נאשם, בניגוד לעמדת התביעה. ככל ואכן משולב נאשם בניגוד לעמדת התביעה יש לקיים דיון נוסף בענין בפני השופט הקהילתי (סעיף 220 ד(ב) לחוק).

9. המאשימה טענה כי עניינו של הנאשם אינו מהווה מקרה חריג המצדיק התערבות וחריגה מהכלל, זאת לאור מהות העושה והמעשה. שילוב הנאשם בבית משפט קהילתי, עלול לחייב את התביעה שלא לעתור למאסר בסוף ההליך ואילו העונש הראוי, לשיטת המאשימה, בגין תיק זה הינו מאסר משמעותי וארוך, לנוכח הצורך להילחם באלימות הקשה השוררת היום ברחובות. מדובר במי שפצע חברו פציעה חמורה, באמצעות סכין בה הצטייד עובר

להגעתו לזירה.

10. בנוסף, מדובר בעבירת אלימות חמורה המנויה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א - 2001 (להלן: "**חוק זכויות נפגעי עבירה**"), מכיוון ששילוב נאשם בבית משפט קהילתי הינו מעין הסדר טיעון, הרי שסעיף 17 (א) לחוק זכויות נפגעי עבירה, מחייב את התביעה לשמוע עמדת נפגע העבירה, בטרם תביע עמדתה בדבר שילוב הנאשם בהליך מעין זה. במקרה דנן, גם לנוכח עמדת נפגע העבירה, מתנגדת המאשימה לשילובו של הנאשם בהליך.

11. לבסוף נטען, כי עומדת לנאשם הדרך לפנות להליך שיקום, במסגרת ההליך הפלילי, ולעתור לכל עונש בסופו של ההליך המשפטי.

12. ב"כ הנאשם, ביקשה לאמץ את המלצות שירות המבחן, ולהעביר את הדיון בעניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי. נטען על ידה כי מי שאמור להכריע על פי חוק בשאלת העברת התיק לבית המשפט הקהילתי הינו בית המשפט הקהילתי ולא המותב שדן בתיק העיקרי.

13. לגופו של ענין, נטען כי למאשימה אין זכות וטו להעברת ההליך לבית המשפט הקהילתי. אין מדובר בעבירות בעלות חומרה ייחודית ביחס לעבירות המתאימות להעברה לבית המשפט הקהילתי. כמו כן, חומרת הפגיעה אינה עילה לא להעביר את התיק לבית המשפט הקהילתי.

14. אשר לעמדת נפגע העבירה, נטען כי גם זו אינה עילה שלא להעביר את התיק לבית המשפט הקהילתי. כאשר החוק לא מונה, עמדת נפגע העבירה כעילה המונעת העברת התיק, כאמור.

15. ב"כ הנאשם הפנתה לתסקיר ההתאמה והוסיפה שמתקיימים נימוקים מיוחדים, אשר מצדיקים העברת התיק חרף התנגדות המאשימה. הנאשם, צעיר רק בן 19 בעת ביצוע העבירות, קיבל אחריות מיד לאחר הגשת כתב האישום מה שמעיד על מסוכנות נמוכה מצידו, ופניו לשיקום, כפי שהתרשם שירות המבחן אשר בא בהמלצה על שילובו בבית המשפט הקהילתי.

דין והכרעה

16. לאחר ששקלתי טיעוני הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי בנסיבות המקרה דנן, יש להורות על העברת הדיון לבית המשפט הקהילתי. להלן הנימוקים לכך.

בתי משפט קהילתיים - הקדמה

17. בחודש נובמבר 2014 החלו לפעול במדינת ישראל בתי המשפט הקהילתיים במתכונת ניסיונית, שעיקר תכליתם צמצום תופעת הפשיעה החוזרת באמצעות שיקום הנאשמים במסגרת הקהילה, תוך פיקוח שיפוטי הדוק כתחליף לעונשי מאסר קצרים.

18. תפיסת השיקום של בית המשפט הקהילתי בישראל מבוססת על ההכרה בכך שתופעות מגוונות של עוני והדרה, משפיעות על התפתחות הפשיעה. ההנחה היא כי "בחירה" להמשיך ולנהל אורח חיים עברייני, קשורה בין היתר בצמצום הזדמנויות להתבסס ולהתקיים בכבוד, בניכור חברתי ובקושי להתמודד עם קשיים אישיים וחברתיים שונים. זאת נוכח נסיבות החיים, תפקוד משפחת המוצא, וכן המציאות הכלכלית והחברתית הסובבת את עוברי החוק אשר על כן, המערכות החברתיות, לצד האדם עצמו, חייבות להיות חלק מהשינוי ואף להוביל אותו. לצד גישה זו, מכירה תפיסת השיקום בחשיבות של מתן משקל לקולו של הנאשם בהליך ולחיזוק התחושה שביכולתו להשפיע על עיצוב גורלו. (ראו: ד"ר דניאלה ביניש ועדי בלוטנר "בתי-משפט קהילתיים בישראל" **משפט מפתח** 5, 179 (2019)).

19. מאז הקמתם ועד העת האחרונה, פעלו בתי המשפט הקהילתיים על פי עקרונות יסוד שנקבעו ב"נוהל הפעלה משותף" (בתי משפט קהילתיים - תוכנית ומודל הפעלה 9.9.14). החל מיום 1.08.2022, פועלים בתי המשפט, בהתאם להוראת השעה שהתווספה לחוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 92).

20. מטרת ההליך בבית המשפט הקהילתי, כפי שהוגדר בחוק (סעיף 220 א') להביא לשיקום הנאשם בקהילה ולסייע בטיפול בבעיות שברקע ביצוע העבירה, בפיקוח הדוק של בית משפט קהילתי כתחליף למאסר בפועל, אם הנאשם סיים בהצלחה את ההליך, ובשיתוף פעולה של בעלי התפקידים בהליך הפלילי והקהילה.

21. בית המשפט העליון עמד לאחרונה על תכלית בתי המשפט הקהילתיים ברע"פ 26/23 **ניקולאי יז'כין נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו] (31.01.2023) (להלן: "**עניין יז'כין**"): **"בשנים האחרונות פועלים בתי משפט קהילתיים, אשר עיקר תכליתם שיקום נאשמים במסגרת הקהילה, על מנת למנוע פשיעה עתידית ולהפחית מועדות (בלועזית רִצְדִּיבִיזָם) מטעם הנאשמים. בתי המשפט הקהילתיים פועלים תוך מטרה להשיב נאשמים אל דרך הישר, לשקמם ולשלבם כאנשים יצרניים אל תוך הקהילה - ומטרה זו מועדפת בהליכים אלו, על פני המטרה המסורתית של דיני העונשין שהיא ענישה בהתאם לעקרון ההלימה. זאת, מפני שנמצא כי הענישה, במקרים המגיעים אל בתי המשפט הקהילתיים, אינה מובילה להפחתת הסיכון להישנות העבירות, במה שמכונה תופעה של "דלת מסתובבת", בגדרה הנאשם מבלה חלק מזמנו בביצוע עבירות וחלק מזמנו בריצוי מאסר בגין כך - וחוזר חלילה. מטרת בתי המשפט לספק חלופה ל"דלת מסתובבת" זו, באמצעות גישה לא-יריבה, בה התביעה וההגנה מקדמות יחד את האינטרס הציבורי-קהילתי שהוא מניעת עבריינות, הפוגעת באיכות חיי הקהילה (להרחבה, ראו: שמואל מלמד "השופט הקהילתי" מעשי משפט יד, 221 (2023))."**

22. ככלל, ההליך אינו מתאים לעבירות קלות במיוחד, אשר צפויות להסתיים בגזר דין קל מאוד או לעבירות חמורות במיוחד, אשר בדרך כלל מסתיימות בגזר דין הכולל מאסר משמעותי (המדובר בעבירות בדרגת

חומרה "קלה" ו"בינונית", בעיקר עבירות סמים, רכוש, אלימות, אלימות במשפחה ואיומים). אוכלוסיית היעד המרכזית היא עוברי חוק רצידיביסטים (עבריינים חוזרים) אשר בהעדר הליך שיקומי צפויים לעונשי מאסר קצרים.

הסמכות להעביר את התיק

23. בטרם אדון בבקשה לגופה, אדרש לטענת ב"כ הנאשם לפיה ההכרעה בשאלת העברת עניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי, נתונה לבית המשפט הקהילתי. דין הטענה להידחות.

24. סעיף 220ג(א) לחוק קובע:

"שופט בית משפט שלום רשאי, בכל עת שלאחר הגשת כתב האישום ולפני גזר הדין, להורות כי עניינו של נאשם בעבירה כאמור בסעיף 220ז יהיה נידון בבית משפט קהילתי..."

25. סעיף 220 ד' מונה את התנאים להעברת דיון, על ידי שופט בית המשפט השלום, כאשר הזמנת תסקיר ההתאמה יכול להיעשות הן מיוזמת בית המשפט ובין לבקשת בעל דין או קצין מבחן (סעיף 220 ה (א)).

26. עיון בהוראות החוק מלמד, כי הסמכות להורות על העברת עניינו של נאשם מבית משפט השלום לבית משפט קהילתי נתונה לשופט שלום. הוראת השעה נפתחת בפרק הגדרות, שם מצא לנכון המחוקק להידרש להגדרת "שופט קהילתי". החוק עושה שימוש במונח זה עת הוא קובע כי ענין מסוים נתון לידי השופט הקהילתי. כך למשל, סעיף 220ג(א) המורה על העברת עניינו של נאשם מבית המשפט הקהילתי אל בית משפט השלום. באופן דומה קובע סעיף 220ד(ב) כי שעה שלא התקיימו התנאים בסעיף קטן (א)(8) ו-(9) יובא עניינו של הנאשם גם בפני שופט קהילתי, שידון בדבר התאמת העניין לדיון בבית משפט קהילתי.

27. בית המשפט העליון בעניין יז'כין לעיל, התייחס אף הוא לאופן העברת הדיון לבית משפט קהילתי על ידי שופט בית משפט השלום (פסקה 10).

28. למעלה מן הצורך, גם בדברי ההסבר לחוק, התייחס המחוקק באופן מפורש לשופט בית משפט השלום הרשאי להעביר עניינו של נאשם לבית המשפט הקהילתי.

29. משכך, לבית משפט השלום, נתונה הסמכות להורות על העברת עניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי.

העברת הדיון לבית המשפט הקהילתי, חרף התנגדות התביעה

30. סעיף 220ד (א) לחוק סדר הדין הפלילי, מתנה את העברת הדיון בעניינו של נאשם לבית המשפט הקהילתי במספר תנאים. שניים מהתנאים, רלוונטיים לענייננו:

"(8) התובע הודיע כי אם הנאשם יעמוד בהצלחה בתוכנית השיקום, הוא לא יבקש מבית המשפט להטיל על הנאשם, אם יורשע, עונש של מאסר בפועל;
(9) התובע לא הודיע כי יש מניעה להעברת הדיון בעניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי מטעמים של שלום הציבור וביטחונו או בשל אישומים אחרים המתנהלים נגד הנאשם או צפויים להתנהל נגדו; בית המשפט רשאי לקבל הסברים בעניין זה מהתובע בהיעדר הנאשם וסנגורו."

31. סעיף 220ד (ב) לחוק סדר הדין הפלילי קובע כי:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שופט בית משפט שלום רשאי להורות, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי עניינו של נאשם יהיה נידון בבית משפט קהילתי, אף אם לא התקיים תנאי מהתנאים שבסעיף קטן (א)(5) עד (9); לא התקיימו התנאים שבסעיף קטן (א)(8) ו-(9) - יובא עניינו של הנאשם גם לפני שופט קהילתי שידון בדבר התאמת העניין לדיון בבית משפט קהילתי."

32. מלשון החוק, עולה כי עמדת המאשימה היא תנאי להעברת נאשם לבית המשפט הקהילתי, רק כאשר היא מבוססת על אחד מהנימוקים האמורים, קרי לגישתה לא ניתן לוותר על עונש מאסר בפועל גם בהינתן הליך שיקומי מוצלח בבית המשפט הקהילתי או כאשר יש מניעה להעברת הדיון לבית המשפט הקהילתי מטעמי שלום הציבור וביטחונו או משום אישומים אחרים המתנהלים או צפויים להתנהל נגד הנאשם.

33. גם כאשר התנגדות המאשימה מנומקת, רשאי בית המשפט להורות על העברת התיק, **מטעמים מיוחדים שירשמו**, ובמצב דברים זה יובא העניין בפני שופט בית המשפט הקהילתי, שידון גם הוא בהתאמת העניין לבית המשפט הקהילתי.

34. המאשימה הסכימה, כאמור, כי הנאשם עומד בדרישות החוק לעניין העברת עניינו לבית המשפט הקהילתי, ועיקר התנגדותה נסוב סביב שני הנימוקים שלהלן: **האחד**, עמדת המאשימה כי העונש המתאים בתיק זה, לנוכח חומרת העבירה וחומרת הפגיעה, הוא מאסר בפועל. **השני**, עמדת נפגע העבירה.

35. אשר לנימוק הראשון של המאשימה, טענה המאשימה בהקשר זה כי עמדתה תהיה למאסר בפועל, גם אם הנאשם יעמוד בהצלחה בתוכנית השיקום. במצב דברים זה, בהתאם לחוק, הרי שלא מתקיים אחד התנאים הנדרשים לשם העברת עניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי, והעברת התיק חרף האמור מחייבת, לפי סעיף 220ד (ב), נימוקים מיוחדים שירשמו.

36. לאחר שבחנתי טיעוני הצדדים, מצאתי כי מתקיימים בנסיבות הענין, נימוקים מיוחדים.

37. ראשית, אינני מתעלמת מחומרת עבירת האלימות המיוחסת לנאשם. יחד עם זאת, ומבלי להקל בה ראש, לא עסקינן במקרה בו לנוכח חומרת העבירה, יש להגיע, כבר בשלב זה, למסקנה כי גם אם ישלים הנאשם בהצלחה את התכנית השיקומית, עדיין לא ניתן יהיה לוותר על עונש של מאסר בפועל בשל שיקולי ענישה אחרים.

38. בנוסף, שתי העבירות בהן הורשע הנאשם, אינן נמנות על העבירות שלא יידונו בבית המשפט הקהילתי (ראו תוספת שמינית לחוק סדר הדין הפלילי). משמע, אין מניעה להעביר לדין בבית המשפט הקהילתי, אף בעבירות אלימות חמורות מהעבירות שיוחסו לנאשם, כגון גרימת חבלה חמורה.

סוג העבירות וטיבן, נדונו וטופלו פעמים רבות בבתי המשפט הקהילתיים. זאת ועוד, חומרת העבירות כשלעצמה אינה מקימה מחסום מפני שילובו של נאשם בהליכים בבית המשפט הקהילתי. ראו בענין זה, הדברים היפים שנקבעו בת"פ (שלום-רמ') 9851-11-21 **מדינת ישראל נ' ירון ממן** [פורסם בנבו] (11.05.2022) (להלן: **"עניין ממן"**):

"מתוקף הניסיון הישיר שלי בבית-המשפט הקהילתי אני יכול להעיד, כי בית-המשפט הקהילתי בהחלט מתאים לנאשמים, שביחס אליהם הוגש כתב-אישום המציג חומרה לכאורית ושעל פני הדברים, אלמלא ההליך השיקומי, היו צפויים לענישה מחמירה..."

39. למסקנה דומה, הגיע בית המשפט הנכבד גם בת"פ (שלום-נצ') 43141-01-21 **מדינת ישראל נ' ראיד כליבאת** [פורסם בנבו], פסקה 14 (15.09.2022):

"חומרת העבירות כשלעצמה אינה מקימה מחסום מפני שילובו של נאשם בהליכים המתקיימים בבית המשפט הקהילתי, ונראה כי דווקא ההיפך הוא הנכון, שכן מטרתו המקורית של ההליך היא לעצור את תופעת "הדלת המסתובבת" של פשיעה חוזרת ולהוות תחליף למאסר בפועל".

40. לכל האמור לעיל, יש להוסיף כי התנגדות המאשימה במקרה דנן, לא מתבססת על טענה כי קיימים אישומים נוספים נגד הנאשם, או על חשש קונקרטי לפגיעה בשלום הציבור, מעבר לטענה הכללית כי ענישה מרתיעה יש בה כדי למגר עבירות האלימות, בוודאי לא באופן המקיים מניעה להעברתו לבית המשפט הקהילתי.

41. שנית, אשר לחומרת הפגיעה, מכתב האישום המתוקן עולה אמנם כי לנפגע העבירה נגרמו חבלות כמצוין בסעיף 4 לכתב האישום. מבלי להקל ראש בחבלות, לא עסקינן בחבלות, שלנוכח חומרתן לא ניתן להשלים עם אי עתירה למאסר בפועל, בסופו של יום.

42. שלישית, נתתי דעתי לגילו הצעיר של הנאשם, ולעובדה שכתב האישום המתוקן מייחס לו ביצוע העבירות על ידו בהיותו בן 19 שנים.

43. רביעית, שקלתי את הודאתו המיידית של הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן, יומיים בלבד לאחר הגשת כתב

האישום בעניינו, ולקחת האחריות הכנה בפני.

44. חמישית, מתסקיר ההתאמה עולה כי הנאשם עומד בתנאי הסף להעברתו לבית המשפט הקהילתי. המלצה זו מבוססת על נסיבות העושה, ומגוון גורמים שעמדו ברקע לביצוע העבירות וכן הצרכים הדורשים התייחסות ומענה. עוד הבאתי בחשבון, האמור בתסקיר ההתאמה ולפיו הוסבר לנאשם משמעות ההליכים בבית המשפט הקהילתי והנאשם ביטא מחויבות. נוכח האמור, מצא שירות המבחן שהנאשם יפיק תועלת מההליך המשפטי והלווי הצמוד ושהוא מתאים לבית המשפט הקהילתי. אוסיף כי, המאשימה לא הצביעה על טעם של ממש שמצדיק אי קבלת עמדתו של שירות המבחן, הן באשר לקיומם של צרכים מרובים והן באשר לעצם התאמתו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי. ודוק, שירות המבחן הוא הגוף המקצועי האמון על בחינת ההתאמה, ולו המומחיות בהקשר זה, וגם אם בית המשפט אינו מחויב לעמדת שירות המבחן, אך עליו לתת לה משקל משמעותי.

45. לבסוף, אמנם מקובלת עליי עמדת המאשימה, כי אין בעובדה שהמאשימה הותירה לשיקול דעת בית המשפט את הפניית הנאשם לבחינת התאמתו לבית המשפט הקהילתי כדי לכבול ידה בטיעוניה כעת. אכן, המאשימה לא התחייבה כי אם התסקיר יהיה חיובי היא תסכים להעברת הדיון, אך עדיין יש בעובדה זו, ובהעדר טעמים כבדי משקל להתנגדות להעברת הדיון, כדי להצטרף לכלל השיקולים שמניתי לעיל, ולהצדיק העברת הדיון לבית המשפט הקהילתי.

46. אדגיש בהקשר זה, כי לא נעלמה מעיני משמעות התנגדותה של המאשימה, כאשר עסקינן בהליך שיתופי במהותו, דוגמת בית המשפט הקהילתי (ראו דברי ההסבר להצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 91 והוראת שעה) (בתי משפט קהילתיים)), התשפ"ב-2021, ה"ח הממשלה תשפ"ב עמ' 226, 230). בהתאם מובן כי יש לתת משקל רב לעמדת המאשימה.

47. בצד זאת, עוד לפני תיקון 92 לחוק סדר הדין הפלילי נקבע, כי אין זה סביר לתת ביד המאשימה זכות וטו על התקיימות ההליך בבית המשפט הקהילתי. בעפ"ג (מחוז-חי') 13435-09-20 **האני אלחג' נ' מדינת ישראל**, פסקה 29 [פורסם בנבו] (10.12.2020), נקבע בין היתר:

"מעבר ללשון הנוהל, אין זה סביר וראוי כי בהליך המתנהל בפני בית המשפט תהיה לאחד מהצדדים, במקרה זה למאשימה, מעין זכות וטו הגוברת על זכויות הצדדים האחרים להליך. ניתן להסכים להנחה כי רק במקרים חריגים יופנה נאשם לבית משפט קהילתי כאשר לא מתקיימים כל הפרמטרים המפורטים בסעיף ואולם לא ניתן לקבל עמדה ולפיה בית המשפט אינו מוסמך להחליט בניגוד לעמדת המאשימה, בדיוק כשם שהוא מוסמך שלא לאמץ את המלצות שירות המבחן ואף מוסמך להחליט בניגוד לעמדות כל הצדדים, לרבות המקרה שבו יש הסכמה של מאשימה, הגנה ושירות המבחן להעברת עניינו של נאשם לבית משפט קהילתי. זאת בדיוק כשם שבית משפט מוסמך שלא לאמץ הסדר טיעון במקרים בהם הוא סבור שיש טעמים מצדיקים זאת".

48. לעניין זה ראו גם קביעות בית המשפט בעניין ממך:

"אכן, באופן עקרוני, אין כל טעם מעשי, לשלב נאשם בהליך שיקומי ארוך ומפרך, העולה למשלם המסים כסף רב, אשר בו מושקעים עבודה ותשומות, אם בסופו של יום תעמוד המאשימה על עמדתה העונשית, שלפיה יש להטיל עליו מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח לתקופה ארוכה. עמדה עונשית שכזו אינה מתיישבת עם הליך שיקומי ארוך ומוצלח, שאותו עובר נאשם בבית-המשפט הקהילתי המשיבה אותו לאחור ואת כל ההשקעה הציבורית לטמיון.

ועדיין, כמאמרו של החכם מכל אדם, משלי כ"ז א' "אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילד יום". אכן, ימים יגידו, יתכן והנאשם לא יעבור את שלביו הראשונים של בית-המשפט הקהילתי והוא יושב לגזירת עונשו, ויתכן שהוא יעבור את כל התהליך בהצלחה יתירה עד אשר עמדתה של המאשימה תשתנה, ויתכן שיעבור הליך שיקום מוצלח ועדיין ייגזר עונשו למאסר בפועל - גם במקרה אחרון שכזה עצם ההליך עצמו כולל רווח עצום לו ולחברה. אין לדעת - יש להחזיק את המאשימה כמי שלא תיוותר "נעולה" בעמדתה העונשית עד קץ כל הדורות.

מעבר לכך, דווקא העדר ההסכמה הראשונית יכולה להקים ערובה מיוחדת, נוספת, להצלחת ההליך, משום שהמאשימה תקפיד בעניינו של נאשם זה הקפדה יתרה, לגדור את הפרצות, להלך עמו עקב בצד אגודל ולבחון את התקדמותו קלה כחמורה בזכויות מגדלת". [הדגשות אינן במקור]

49. הדברים שנקבעו עובר לתיקון לחוק, כאשר היה מדובר בהליך המבוסס ביסודו על הסכמות, שבאו לידי ביטוי בנוהל ההפעלה המשותף, קיבלו משנה תוקף, לאחר התיקון בחוק, ממנו למדים כי הסכמת התביעה להעברת הדין לבית המשפט הקהילתי, חיונית ושיתוף הפעולה הכרחי. אולם, הסכמתה אינה תנאי שבלעדיו אין, כאשר ההחלטה בסופו של יום מסורה לבית המשפט, בהתאם לנסיבות הענין.

50. אשר לנימוק השני. כאמור, ההתנגדות להעברת הדין לבית המשפט הקהילתי, מבוססת, בין היתר, על עמדת נפגע העבירה. התנגדותו של נפגע העבירה, הובאה לידיעתו הן במעמד הדין, כעולה מהפרוטוקול והן בטיעוני המאשימה.

51. הלכה היא כי חוק זכויות נפגעי עבירה, איננו הופך את נפגע העבירה לבעל דין בהליך הפלילי (ראו: רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 418, 439 (2002); ע"פ 2393/06 חמוד נ' מדינת ישראל, פסקה 5 [פורסם בנבו] (20.11.2007); ע"פ 8417/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 [פורסם בנבו] (23.04.2014); ע"פ 2018/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-11 [פורסם בנבו] (7.05.2020)).

52. ברם, המשפט הפלילי התקדם בעשורים האחרונים צעדים משמעותיים לעבר הכרה וחיזוק של מעמד נפגע העבירה במסגרת ההליך. חוק זכויות נפגעי עבירה מקנה זכויות מסוימות לנפגע העבירה, גם בקשר להליך הפלילי עצמו. הדבר בא לידי ביטוי באופנים שונים, כגון הגשת תצהיר נפגע עבירה, הבעת עמדה ביחס להסדר טיעון והבעת עמדה ביחס להעברת הדין לבית משפט קהילתי, שנכללת בזכויות המפורשות שאותן העניק המחוקק לנפגעי העבירה במסגרת החוק.

53. סעיף 17 לחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001 (להלן: "חוק זכויות נפגעי עבירה") שעניינו, זכות להביע

עמדה לעניין הסדר טיעון, הסדר לסגירת תיק או העברת עניינו של נאשם לבית משפט קהילתי קובע:
"17. (א) נפגע עבירת מין או אלימות חמורה שקיבל הודעה לפי סעיף 8(ג)(2) על האפשרות שהתביעה תגיע להסדר טיעון עם הנאשם או על פרטיו של הסדר טיעון המתגבש עם הנאשם או שהתביעה תגיע להסדר לסגירת תיק עם החשוד או על פרטיו של הסדר לסגירת תיק המתגבש עם החשוד או על האפשרות שעניינו של הנאשם יועבר לבית משפט קהילתי, זכאי שתינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו לפני התובע, לפני קבלת החלטה בענין".

54. חוק זכויות נפגעי עבירה, אף מטיל חובה על שופט הדין בהעברת עניינו של נאשם לבית משפט קהילתי, כאמור בסעיף 220 לחוק סדר הדין הפלילי, לברר אם קיומו הוראות חוק זה לענין זכויותיו של נפגע עבירת מין או אלימות חמורה לפי סעיף זה (סעיף 17 (ד) לחוק).

55. ביסוד הדין ניצבות מספר תכליות. לשיתוף נפגעי העבירה חשיבות הן מבחינת רשויות התביעה והן מבחינת נפגע העבירה ולא אחת נקבע, כי מימוש זכות זו ראוי לו שיעשה ברגישות ובראיה אנושית ומתוך הבנה לאשר חוו נפגעי העבירה ולצערם (בג"ץ 338/14 עזבון בכר טבאש (ז"ל) נ' פרקליטות מחוז צפון [פורסם בנבו] (13.02.2014)).

56. לצד האמור, יש ליצור איזון בין זכויות נפגע העבירה לבין זכויות הנאשם. כפי שגם מורה סעיף 1 לחוק זכויות נפגעי עבירה, אשר קובע כי מטרת החוק "לקבוע את זכויותיו של נפגע עבירה ולהגן על כבודו כאדם, בלי לפגוע בזכויותיהם על פי דין של חשודים, נאשמים ונידונים".

57. לגופו של ענין, נקבע שוב ושוב כי הזכות להביע התנגדות להסדר טיעון מתגבש, אינה מקנה לנפגע העבירה זכות וטו, או אפילו מעין 'זכות הצבעה' לענין אישור הסדר-הטיעון על ידי התביעה ושיקול הדעת נתון לרשויות התביעה (ראו, מיני רבים: בג"ץ 2477/07 פלוני נ' פרקליט המדינה, פסקה 4 [פורסם בנבו] (27.05.2007) בג"ץ 6363/21 פלוני נ' פרקליטות מחוז צפון - פלילי, פסקה 10 [פורסם בנבו] (30.11.2021); בג"ץ 2075/23 סילביה חדד נ' פרקליט המדינה [פורסם בנבו] (3.04.2023); בג"ץ 1620/22 פלונית נ' פרקליטות המדינה [פורסם בנבו] (07.06.2023)).

58. באופן דומה, יש להחיל את ההלכות לעיל, גם בענין העברה הדין לבית משפט קהילתי. עמדת נפגע העבירה חשובה ורלוונטית, ואולם עמדתו לענין העברת הדין לבית המשפט הקהילתי, לא תהווה אלא חלק ממכלול השיקולים שהתביעה מצווה עליהם. והרי לא בכדי, התנאים להעברת הדין בהתאם לסעיף 220 ד (א) לחוק, אינם כוללים הסכמת נפגע העבירה.

59. יתרה מזו, היה ונידרש רק לעמדת נפגע העבירה הדבר עלול להביא לפגיעה בזכותו של הנאשם וגם לפגוע בטובת הציבור והאינטרס הציבורי לצמצום המועדות - רצידיבזם, שיקום נאשמים, והוצאתם ממעגל העבריינות.

60. בסיומם של דברים, ולאחר ששקלתי את מכלול השיקולים הדרושים לעניין מצאתי, כי עניינו של הנאשם בפניי מתאים להידון בבית המשפט הקהילתי. התרשמתי כי הנאשם בעל נכונות ורצון להשתקם. גם גילו הצעיר מחזק את המסקנה כי יש לבכר את הדרך השיקומית.

61. אכן, המשאבים הרבים המושקעים בהליך השיקומי בבית המשפט הקהילתי מחייבים בררנות במקרים שיופנו אליו. בצד זאת, ההליך בבית המשפט הקהילתי, במקרים שאפשר שתצמח ממנו תועלת, הוא אינטרס ציבורי מהמעלה הראשונה. משכך, על בית המשפט, במקרים הראויים והמתאימים, לנהוג ברוחב לב ולא ביד קמוצה.

62. יוער, כי ככל והנאשם יסטה מן ההליך ולא יפעל בהתאם להוראות בית המשפט הקהילתי, יוכל בית המשפט הקהילתי להורות, בכל שלב, על הפסקת ההליך והשבת העניין לבית משפט זה.

סוף דבר

63. נוכח כל המקובץ לעיל, ועל אף עמדת התביעה, אשר עשויה להשתנות אם יעבור הנאשם את התהליך בהצלחה, אני סבורה כי יש להעביר את הדיון בעניינו של הנאשם שלפניי לבית המשפט הקהילתי. בהתאם, אני מורה על העברת התיק לבית המשפט הקהילתי, מהטעמים המיוחדים שרשמתי.

64. בהמשך, וכמצוות המחוקק, יובא התיק גם לפני בית המשפט הקהילתי, שידון בדבר התאמת התיק לדיון בבית המשפט הקהילתי.

המזכירות תמציא העתק החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ט סיוון תשפ"ג, 18 יוני 2023, בהעדר הצדדים.